

Kien

Nieuwsbrief Kennis en Innovatie | Nummer 2 | September 2009

Thema Divers landschap, diverse natuur

Han Lörzing

‘Landschapsontwikkeling met oog voor historie’

THEMA ‘Nederland heeft geen bergen, toendra’s, woestijnen of steppen. Toch is de afwisseling binnen ons gematigde zeeklimaat heel groot. Nederland heeft een aantal landschapstypen die heel bijzonder zijn in de wereld. Zoals veengebieden en allerlei jonge kwelder- en zeekleigebieden. Maar nog veel interessanter is de manier waarop mensen ermee omgaan. Dat leidde tot al die geweldige verschillen. En maakt het Nederlandse landschap echt uniek. Innovatief is dat het bestaande cultuurlandschap meer op waarde wordt geschat. Het landschap ontwikkelt, maar met oog voor historie.’

Inhoud

Thema **Divers landschap, diverse natuur**

Betrokkenheid motor van landschapsverbetering	4
Filantropie serieuze inkomstenbron voor natuurfinanciering	8
Algen gaan het land op	10
Kijken over de grens	11

Aan het woord is Han Lörzing, adviseur ruimtelijke kwaliteit voor de provincie Utrecht, daarnaast onderzoeker bij het Planbureau voor de Leefomgeving en docent aan de Technische Universiteit Eindhoven. Volgens hem is de veelzijdigheid van het Nederlandse landschap en platteland uitzonderlijk. Hoe zorgen we dat dit behouden blijft en zich verder ontwikkelt?

Landschap voor liefhebbers en fijnproevers

‘Het Nederlandse landschap is al eeuwenlang rechtlijnig. Neem het veengebied. Dat was sompig, niet geschikt om op de te lopen en al helemaal niet om een koe op te zetten. Boeren groeven lange sloten dicht op elkaar om het gebied te draineren en deze liggen er nog steeds. Het zijn landschappen uit de elfde en twaalfde eeuw, die je nu nog herkent. Prachtige gebieden.’

Vervolg op pagina 2

Vervolg van pagina 1

‘Nederland heeft geen dramatisch landschap. Het is heel subtiel, een landschap voor liefhebbers en fijnproevers. De kunst is deze geleidelijk te (laten) ontwikkelen. En de essentie van het land, zoals verkaveling of verhouding tussen open land en beplanting, in ere te houden. Zo is het altijd gegaan, maar in de twintigste eeuw gingen de ontwikkelingen plots in sneltreinvaart. En daar zijn we ons rot van geschrokken. Je kunt het wel degelijk geleidelijker aanpakken.’

Trotse, zelfbewuste landbouwschuur

‘Hoe we dat doen? Neem bijvoorbeeld de bouw van stallen en schuren. Het is triest om te zeggen, maar de boerenbevolking, die ooit prachtige streekboerderijen bouwde, helpt deze nu langzaam om zeep door de meest monsterlijke fabriekshallen neer te zetten. Ik begrijp het wel, die schuren zijn nodig. Daar gaat het mij niet om. Het gaat mij om de vormgeving en de impact op het landschap.’

‘Landschap wordt erfgoed’

Ik wil een trotse, zelfbewuste landbouwschuur zien, zoals die een eeuw of twee eeuwen geleden ook gebouwd werd. De overheid heeft daarbij de rol van toezichthouder en een voorbeeldfunctie. Om zo innovaties te stimuleren en kennis te delen. Bijvoorbeeld door zelf een schuur te bouwen. Dat is wellicht wat uit de tijd. Het roept een beeld op van de overheid als schoolmeester, die mensen een tik op de vingers geeft als iets niet mooi is. Maar het is de enige manier om variëteit in het landschap te krijgen. Ik denk niet dat het bedrijfsleven daartoe in staat is. Ook burgers

hebben een flinke stem, door met miljoenen lid te zijn van clubs die over landschapszorg gaan.’

Respect voor cultuurlandschap

‘Innoverend aan het beleid is dat de belangstelling voor natuur en cultuurlandschap binnen de overheid is toegenomen. De overheid gaat respectvoller met cultuurlandschap om. Ik verwacht uiteindelijk dat landschap als term verdwijnt en erfgoed ervoor in de plaats komt. Erfgoed is breder, gaat ook over de geschiedenis van een streek.’

‘Het landbouwbeleid zou op de helling kunnen gaan’

Daardoor krijgen we waarschijnlijk een uitsplitsing van landschap: een deel dat we willen behouden en een ander deel dat we vrijgeven. Beter is het ertussenin te zitten, zodat het landschap zich stap voor stap kan blijven ontwikkelen. Bovendien moet de Europese Unie geld vrijmaken voor onderhoud van erfgoed. Ik denk dat daar best consensus over te bereiken is; in sommige EU-landen wordt al in die richting gedacht. De eerste taak van de boer blijft dan voedsel- of energieproductie. Daarnaast krijgt hij een belangrijke neventaak voor het onderhoud van erfgoed. Dat is nu de discussie. Het landbouwbeleid zou op de helling kunnen gaan. Ik ben zeer benieuwd hoe dat afloopt.’

han@lorzing.nl